

Στις 12 Ἀπριλίου 1982, ὁ Σύνδεσμός μας ὀργάνωσε ὁμιλία τῆς Ἀρχαιολόγου κ. Καίτης Μποτοπούλου στό Ἴδρυμα Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου στό Μαρούσι, μέ θέμα: « Ἡ γυναικεία μορφή στή Μινωϊκή Κρήτη».

Ἡ κ. **Μποτοπούλου** ἀναφέρθηκε στή γυναικεία μορφή στή Μινωϊκή Κρήτη. Ἀφοῦ ἔκανε μιᾶ ἀναδρομή στό μακρινό παρελθόν, τονίζοντας τή μεγάλη σημασία πού ἔχει στήν ἱστορία καί τήν ἀρχαιολογία ἢ συνέχιση τῶν πολιτισμῶν καί ὁ συσχετισμός τους, μᾶς μίλησε ἐκτενέστερα γιά τή γυναίκα σά θεά, ἰέρεια καί κοινωνικό ἄτομο στή Μινωϊκή Κρήτη. Ἡ γυναικεία θεότητα εἶναι ἡ πρώτη θεότητα πού ἐμφανίζεται στούς πολιτισμούς τῆς περιοχῆς τοῦ Αἰγαίου. Στή Θεσσαλία βρέθηκε ἕνα εἰδῶλιο μητέρας μέ παιδί στήν ἀγκαλιά (κουροτρόφος) πού οἱ εἰδικοί τό θεωροῦν σάν τήν πρώτη ἀπεικόνιση γυναίκας μέ

Ἡ γυναικεία μορφή στή Μινωϊκή Κρήτη

βρέφος στήν ἱστορία τῶν πολιτισμῶν τοῦ Αἰγαίου καί βέβαια τῆς Ἑλλάδας (3η χιλιετία π.Χ.). Στή Μινωϊκή Κρήτη (1800-1450 π.Χ.) ἡ γυναικεία θεότητα ἔχει διάφορα ὀνόματα: θεά τῶν ὄψεων, καί εἶναι ἡ θεά τοῦ κυνηγιοῦ, θεά τῶν ὀρέων, Μήτηρ θεῶν κλπ. Εἰδῶλια, σφραγιδόλιθοι καί τοιχογραφίες βρέθηκαν σέ ὅλη τήν Κρήτη στίς ἀνασκαφές πού ἔγιναν ἀπό τά τέλη τοῦ περασμένου αἰῶνα καί συνεχίζονται ἔως σήμερα. Ἡ γυναίκα ἰέρεια ἀναγνωρίζεται ἀπό τή στάση προσευχῆς, ἀπό τά ἱερά σύμβολα πού κρατάει καθῶς καί ἀπό τό γεγονός ὅτι τελετουργεῖ.

Ἡ ὁμιλήτρια ἀναφέρθηκε στή σαρκοφάγο τῆς Ἀγ. Τριάδας Κρήτης, πού εἶναι τό σημαντικότερο εὑρημα γιά τή

μελέτη τῆς τελετουργίας στή Μινωϊκή Κρήτη.

Ἐντυπωσιακή ἦταν καί ἡ θέση τῆς γυναίκας στή μινωϊκή κοινωνία. Παντοῦ τή βλέπει κανεῖς νά πρωτοστατεῖ. Ἐτοί πού ἡ Μινωϊκή Κρήτη ὀνομάστηκε ἀπό ὀρισμένους μελετητές «τό νησί τῶν γυναικῶν». Στήν τοιχογραφία τῶν «Κναιῶν Κυριῶν» οἱ γυναῖκες ἐμφανίζονται στολισμένες μέ πολυτελεῖ κοσμήματα, ἐνῶ στή μικρογραφία τῆς λεγόμενης «συνάθροισης» οἱ γυναῖκες κάθονται, παρακολουθώντας ἴσως κάποιο δημόσιο θέαμα, ἐνῶ οἱ ἄνδρες στέκονται ὄρθιοι, στίς πίσω σειρές.

Ἀπό τίς σφραγίδες τῶν ἐπαγγελματιῶν, πού βρέθηκαν στίς ἀνασκαφές, βλέπουμε ὅτι ἡ γυναίκα στή Μινωϊκή Κρήτη ἀσκεῖ διάφορα ἐπαγγέλματα: ἰέρεια, κήρυκας, δασκάλα, ἐνῶ ἄλλοῦ τή βλέπουμε σέ δυναμικούς ρόλους ὅπως

είναι τό τρομερό πήδημα πάνω από τόν ταῦρο στά ταυροκαθάρσια (ιερή τελετή τῆς Μινωϊκῆς Κρήτης).

Ἡ θρησκεία καί ἡ κοινωνία τῆς Μ. Κρήτης, τόνισε ἡ κ. Μποτοπούλου, βασίζονται λοιπόν στό μητριαρχικό σύστημα. Ἀλλά μητριαρχία δέν σημαίνει τήν διά τῆς βίας ἐπιβολή τῆς γυναίκα ἐπάνω στόν ἄντρα, ἀλλά ἐπιβολή τῆς Μάνας στό νηπιακό ἀκόμη ἀρσενικό. Ἔτσι ἡ μητριαρχία ἔχει ξεκίνημα εἰρηνικό, φυσικό θά ἔλεγε κανεῖς. Ἡ γυναίκα ἐπιβάλλεται στόν ἀρχαῖο ἄνθρωπο ὡς σημαντικότερο ὄν, ὡς ἱερή μορφή, ἀπό τό γεγονός ὅτι δίνει ζωή, ὅτι στέκεται στό κέντρο τοῦ κύκλου τῆς ζωῆς.

Ἡ κ. Μποτοπούλου εἶπε ἀνάμεσα σέ ἄλλα ὅτι ὁ μέγας Μινωϊκός πολιτισμός μέ τήν ἔντονη παρουσία τῆς γυναικείας μορφῆς στή θρησκεία, τή ζωή καί τήν

τέχνη, ἄφησε βαθειά ἴχνη στόν ἐλλαδικό χώρο καί στήν ἱστορική συνέχειά του. Ἔρχεται ὅμως κάποια ἱστορική στιγμή πού ὁ ἄντρας παίρνει τήν ἰσχυρή θέση ἀπό τή γυναίκα μέ τήν ἐπιβολή τῆς δύναμῆς του. Ἐνῶ στό μητριαρχικό σύστημα δέν ὑπάρχει κυριαρχία τῆς γυναίκα, ἀλλά ἀπόλυτη ἰσότητα, ὁ ἄντρας θέλει νά γίνει θεός καί νικάει τή θεά, ἄρχοντας τοῦ σπιτιοῦ πού τόν φοβοῦνται, πολεμιστής πού σκοτώνει, βασιλιάς πού κυριαρχεῖ. Ἔτσι, ἀπό τήν εἰρηνική ἐπιβολή τῆς θεᾶς-μάνας περνάμε στήν καταπίεση τῆς γυναίκα ἀπό τόν κυρίαρχο ἄντρα καί γεννιέται τό καινούργιο στοιχείο τοῦ ἀνταγωνισμοῦ μεταξύ τῶν δύο φύλων.

Καί ἡ κ. Μποτοπούλου κατέληξε: «Αὐτή ἡ καινούργια θέση τοῦ προβλήματος δημιουργεῖ στίς ἡμέρες μας τό

φεμινιστικό κίνημα σ' ὅλον τόν κόσμο. Ἀλλά τό φεμινιστικό κίνημα δέν εἶναι ἓνας πόλεμος ἐπικράτησης. Πιστό στήν εἰρηνική πορεία τῆς γυναίκα μέσα στήν ἱστορία, εἶναι μία προσπάθεια γιά ἰσότητα καί σάν τέτοια κλείνει μέσα της ἓνα ἀνθρωπιστικό ἰδεώδες. Τό φεμινιστικό κίνημα δέν θέλει τήν γυναίκα κυρίαρχο ὅπως κάποτε ἦταν ἀπό τήν ἴδια τή φύση τῶν πραγμάτων. Τό φεμινιστικό κίνημα θέλει τή γυναίκα ἐλεύθερη ἀπό τούς καταναγκασμούς καί τούς περιορισμούς πού τῆς ἔχουν ἐπιβάλει οἱ πατριαρχικές κοινωνίες αἰώνων.

«Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι ἡ λέξη ἐλευθερία, πού ἐμφανίζεται γιά πρώτη φορά σέ Σουμερικό κείμενο τῆς 3ης χιλιετίας π.Χ., σημαίνει ἐπιστροφή στή μητέρα».